

**Výber z diela
Alexandra Solženicyna**

(11. 12. 1918, Kislovodsk – 3. 8. 2008, Moskva)

Jeden deň Ivana Denisoviča, 1962

Matrionina chalupa, 1963

Rakovina, 1968

V kruhu prvom, 1968

Červené koleso, 1971

Súostrovie Gulag, 1973-5

Trkalo sa tela s dubom, 1975

Dvesto rokov spolu (2002)

Úryvok z knihy E. Ericson, D. Mahoney: **The Solzhenitsyn Reader. New and Essential Writings 1947–2005**, ISI Books, Wilmington 2006.

O Solženicynovej Rakovine

Po senzačnom úspechu Jedného dňa Ivana Denisoviča sa Solženicyn pokúsil vydať Rakovinu. Keď tento pokus zlyhal, skončilo sa aj jeho postavenie ako autora, ktorý bol pre sovietske úrady prijateľný. Rakovina a V kruhu prvom vyšli na Západe v roku 1968 s chválou kritikov.

Tak ako V kruhu prvom, aj Rakovina je inšpirovaná autobiograficky, predkladá typickú vzorku spoločnosti na izolovanom mieste, a využíva polyfónnu štruktúru, aby zdôraznila postavy viac než zápletku. Postava Olega Kostoglotova významom vyčnieva nad ostatnými. So Solženicynom má spoločné niektoré vlastnosti, no nie toľko ako Gleb Neržin V kruhu prvom. Tak ako autor, aj Oleg bojoval v 2. svetovej vojne, odsedel si nejaký čas v gulagu kvôli neopatrným poznámkam o Stalinovi, zažil vnútorný exil, ochorel na rakovinu a ošetrovali ho na klinike v Taškente. Na rozdiel od autora pochádza Oleg z Leningradu, chýba mu formálne vzdelanie a je slobodný.

Rakovina núti pacientov kliniky hľadať o smrti, ktorá je vždy hlavnou šepkárkou ľudských drám, a román sa tak zameriava na základnú otázku o zmysle

života. Urečený klamár Poddujev otvára tematické jadro románu, keď sa v Tolstého príbehu Prečo ľudia žijú dočíta, že správnu odpoveďou je „láska“. Keď sa svojich spolupacientov pýta na odpoveď na rovnakú otázku, dostane povrchné odpovede: prídely potravín, vzduch, voda, plat, profesionalita. Druh rakoviny často súvisí s určujúcou vlastnosťou jej obete: Poddujev zomrie na rakovinu jazyka, rakovina hrdla pripraví filozofa o jeho reč. Tak, ako prší na všetkých, aj rakovina napáda rovnako spravodlivých aj nespravodlivých, a preto niektoré prípady podčiarkujú mystérium utrpenia: protivný sovietsky byrokrat opúšťa kliniku zdravý, ale dobrá doktorka Doncová dostane rakovinu z dávok žiarenia, ktoré obetavo spravuje.

V nemocničnom prostredí je prítomných veľa žien, čo prispieva k osobitej príchuti Rakoviny v rámci Solženicynových diel. ...

Rakovina je Solženicynovo politicky najmenej vypäté dielo, hoci politické náznaky v nej nechýbajú. Napríklad Oleg vníma tigra v zoo ako symboliku Stalina. A predsa práve tento román spôsobil, že podľa Solženicyna bolo úlohou spisovateľa určiť starať sa o „tajomstvá ľudského srdca a svedomia, konfrontáciu života a smrti, triumf nad duchovným zármutkom“.

Z anglického originálu preložil
Andrej Čierny